

Dit document bevat een handreiking voor een aftertalk (handreiking I) en een themadienst (handreiking II) bij de theatervoorstelling 'In Gods Naam' door Bastiaan Ragas.

Handreiking I - Een 'Aftertalk' organiseren

Wat

Een mooie en laagdrempelige manier om follow-up te geven aan de voorstelling, is door een zogenoemde Aftertalk aan te bieden: als gezamenlijke kerken nodig je de bezoekers van de voorstelling uit om een week ná de voorstelling met elkaar door te praten over de thema's, vragen en verhalen die voorbij zijn gekomen in de voorstelling. Dit kan als éénmalige actie of als serie van enkele bijeenkomsten worden georganiseerd.

Vorbereiding: Welkom

De primaire doelgroep voor de Aftertalk zijn de bezoekers van de voorstelling, dus het is belangrijk dat de uitnodiging 'klinkt' op de avond/middag dat zij het theater bezoeken. Zo kan er bijvoorbeeld een flyer uitgedeeld worden bij binnenkomst van de theaterzaal (of ticketbalie), of direct na afloop van de voorstelling. Bedenk vooraf welke informatie er op de flyer moet komen te staan:

- Wanneer is het, waar, hoe laat, tijdsduur?
- Is aanmelden al dan niet gewenst?
- Welke kernwoorden dekken doel en inhoud van de Aftertalk én zijn uitnodigend?
- Bij wie kan men terecht voor vragen en meer informatie?

Talk: van plenair naar persoonlijk

Het doel van de Aftertalk is dat bezoekers van de voorstelling met elkaar kunnen doorpraten. Dit doel is bepalend voor zowel de opzet van het programma als voor de indeling van de ruimte.

Starter: Het kan mooi zijn om het programma plenair te starten, waarbij 2 of 3 personen die de voorstelling hebben bezocht, kort benoemen wat hen heeft geraakt tijdens de voorstelling. Zowel voor de organisatoren als voor deze 'sprekers' is het fijn wanneer zij voorbereid zijn op deze vraag, dus

pols deze mensen vooraf aan het evenement. De meerwaarde van zo'n Starter zit in het feit dat dit moment de andere aanwezigen de rust en ruimte biedt om even passief te kunnen 'landen', waarbij de ervaringen die door de 3 sprekers gedeeld worden ook behulpzaam zijn om fragmenten van de voorstelling weer voor de geest te halen en herinneringen op te halen. Het laten horen of zien van één of meerdere liederen die in de voorstelling door Bastiaan zijn gezongen, kan hierbij ook helpend zijn.

Om het onderlinge gesprek op gang te brengen, is het van belang om na te denken hoe dit te stimuleren en te faciliteren. Kleine groepjes (van maximaal 4 personen) scheppen de ruimte en de veiligheid voor bezoekers om persoonlijke ervaringen te kunnen delen, waarbij richtvragen kunnen helpen om het gesprek op gang te brengen en goed naar elkaar te luisteren. Het gebruik van verschillende sta-tafels (met ruimte voor maximaal 4 personen per tafel) met daarop keuze-kaartjes met richtvragen¹ is hiervoor bijzonder geschikt.

In plaats van gebruik te maken van een éénmalige plenaire Starter, kun je er ook voor kiezen om de avond op te delen in verschillende blokken (a.h.v. verschillende thema's, verhalen of liedjes uit de voorstelling) en het plenaire en onderlinge gesprek gedurende de avond af te wisselen.

Afsluiter

In de hoop dat deze Aftertalk voor de aanwezigen naar méér smaakt, is het waardevol om vooraf te bedenken hoe je hen na afloop van de avond kunt wijzen op, uitnodigen voor of betrekken bij bestaande activiteiten waarin openheid voor Bijbelverhalen én voor het verhaal van de ander een centrale plek hebben.

¹ Zie bijlage 1 voor voorbeeldkaartjes/vragen

BIJLAGE 1 | Uitwerking vormgeven onderling gesprek

Suggestie voor plenaire introductie:

'In de voorstelling haalt Bastiaan Ragas verschillende verhalen uit de Bijbel aan. De gekozen verhalen hebben voor hem allemaal op hun eigen manier iets te maken met de vraag: 'Waar ben je bang voor?' Bastiaan heeft met ons gedeeld hoe deze verhalen en deze vragen raken aan zijn eigen persoonlijke leven, door hierover te vertellen en dit te bezingen.

Het samen liedjes zingen slaan we vanavond even over ;), maar we hopen wel in gesprek te gaan en met elkaar te delen hoe deze verhalen en vragen raken aan ons eigen leven. Om dit gesprek te faciliteren, liggen er op de sta-tafels 3 gekleurde kaartjes: een blauwe, groene en oranje². Op elk kaartje staat een door Bastiaan aangehaald Bijbels personage vermeld (bijvoorbeeld op dit blauwe kaartje de naam 'David') met daarbij een angst of onzekerheid die in de voorstelling gekoppeld is aan het leven van deze figuur (Op dit blauwe kaartje van David staat bijvoorbeeld 'Bang om van je voetstuk te vallen?').

We willen aan jullie voorstellen om met ongeveer 4 personen een plek te zoeken aan een sta-tafel, elkaar de hand te schudden en daarna de beschrijving op de 3 kaartjes even kort in stilte te lezen. Als de gekleurde kaartjes gelezen zijn, kunnen jullie als 'tafel' aan de slag met de opdrachten die te lezen zijn op het grote scherm³.

Opdrachten om te projecteren op het scherm

Vraag 1:

Leg de verschillende kaartjes naast elkaar neer op tafel en bedenk: **Heb je weleens in eenzelfde soort situatie gezeten als één van deze Bijbelse figuren?** Kies om de beurt een kaartje uit en licht je keuze toe

Vraag 2:

Leg de gekleurde kaartjes naast elkaar neer op tafel en bedenk: **Als je uit deze drie kaartjes één kaartje zou moeten kiezen, welke raakt dan het meest aan jouw grootste zorg of angst?** Kies een kaartje uit en licht toe

² Deze kleuren zijn uiteraard slechts een voorbeeld, kies zelf voor een passende uitwerking (zie ook de bijlage)

³ Afhankelijk van de invulling van de avond kun je ervoor kiezen om de aanwezigen met alle vragen aan de slag te laten gaan, of; hier (zelf) een keuze uit te maken, dan wel; de vragen los van elkaar aan te bieden per blok

Vraag 3:

Leg de gekleurde kaartjes naast elkaar neer op tafel en bedenk: **Wat geeft jou moed, hoop of vertrouwen om met bepaalde zorgen, vragen of onzekerheden te leven of de toekomst tegemoet te zien?** Kies een kaartje uit en licht toe

Tekst voor op de 3 gekleurde kaartjes

Bang om te gáán?

zoals in het verhaal van **Mozes, Elia en Jona**

'Ik ben bang en terughoudend om te doen wat nodig is en van mij gevraagd wordt. Hoe kan ik ooit vertrouwen hebben in een goede afloop als ik twijfel aan wie ik ben en wat ik kan?'

Bang om van je voetstuk te vallen?

zoals in het verhaal van **David**

'Ik ben bang voor wat er van mijn imago overblijft als openbaar wordt wat mijn fouten, tekortkomingen en verwrongen verlangens zijn. Wie ben ik nog als mijn falen aan het licht komt?'

Bang om zekerheden te verliezen?

zoals in het verhaal van **Job**

'Ik ben bang of ik het leven nog aankan als ik kwijtraak wat mijn leven vult en mij dierbaar is. Is het leven nog de moeite waard als ik los moet laten waar ik nu mijn houvast in vindt?'

Handreiking II - Het voorbereiden van een themadienst

Wat

Een betekenisvolle manier om binnen de kerkelijke gemeente follow-up te geven aan de voorstelling, is door elementen uit de voorstelling te laten resoneren in een zondagse eredienst of *themadienst*: In een kerkdienst - gepland in een week kort na de voorstelling - wordt één van de leidende thema's uit de voorstelling verder uitgediept. Naast inhoudelijke keuzes (wat betreft thema en/of Bijbellesing) kunnen ook bepaalde vormen uit de voorstelling een plek krijgen in deze dienst (zoals muziek- of liedkeus, aankleding en/of manieren om de aanwezigen actief te betrekken bij de dienst en op elkaar).

Vooraf aan de voorstelling: voorbereidingsgroep

De invulling van deze themadienst kan voorbereid en uitgedacht worden door de voorganger of in samenspraak met enkele gemeenteleden worden opgepakt. Voor beide opties geldt: *ga pas aan de slag met het uitwerken van één van de thema's (zie bijlage) ná het bijwonen van de voorstelling!* Je onbevangen laten verrassen als bezoeker(s) maakt de brainstorm verfrissend en het denkproces naderhand waardevol!

Wanneer meerdere gemeenteleden betrokken worden bij de voorbereiding van de themadienst, zijn de volgende aandachtspunten/voorwaarden van belang:

- Er is in overleg met de kerkenraad een zondagse eredienst 'gereserveerd' voor deze (thema)dienst binnen 3 weken na de voorstelling
- De voorganger is enthousiast om de voorstelling te bezoeken
- Enkele gemeenteleden die de voorstelling van plan zijn te bezoeken, zijn bereid om mee te denken in de voorbereiding van de themadienst
- De voorbereidingsgroep (voorganger plus enkele gemeenteleden) maakt ruimte in de agenda voor 2 brainstorm/overlegmomenten in de week/weken na het bezoeken van de voorstelling

Na het bijwonen van de voorstelling

I keuze van kernthema of kerntekst

In de theatervoorstelling komen verschillende levensvragen en Bijbelverhalen voorbij. Omdat in de themadienst uiteraard niet alles verder uitgediept kan worden, is het van belang om als voorbereidingsgroep een keuze te maken. Tip: ga als voorbereidingsgroep na het bijwonen van de voorstelling met elkaar in gesprek, en deel:

- Wat heeft je geraakt?
- Wat riep vragen op?
- In welk Bijbelverhaal zou je je meer willen verdiepen?

Door met elkaar in gesprek te gaan, ontstaat hopelijk als vanzelf een bedding of richting voor de invulling van de themadienst. Afhankelijk van het preek-voorbereidingsproces van de voorganger, zal ofwel een thema ofwel een bepaalde Bijbelpassage uitgangspunt kunnen vormen voor de verkondiging.

Wanneer het gesprek onvoldoende richting geeft voor de inhoudelijke invulling van de dienst, kan gebruikgemaakt worden van een thematische suggestie (zie [bijlage 1](#)).

II Verdere invulling van de dienst

Naast inhoudelijke keuzes (wat betreft kernthema en/of centrale Bijbelpassage) kunnen ook bepaalde vormen uit de voorstelling een plek krijgen in de themadienst. Bastiaan Ragas deelde zijn persoonlijke verhaal en de Bijbelverhalen niet alleen met woorden, maar ook in muziek en lied en bijvoorbeeld door gebruik te maken van de ruimte, te spelen met het licht en bezoekers te activeren. Bedenk welke elementen uit de voorstelling dienstbaar kunnen zijn om het gekozen kernthema en de centrale Bijbelpassage voor het voetlicht te brengen. In [bijlage 1](#) worden enkele suggesties genoemd, ter inspiratie.

Bijlage 1 | Suggestie thematische insteek

Kernthema: De stem van God

In de voorstelling spelen 'stemmen' een centrale rol. Niet alleen de (mooie) stem van een zanger als Elvis of de hinderlijke stem van een oude schooljuf die nog nagalmt, maar ook en bovenal de stem van God die klinkt in uiteenlopende Bijbelverhalen. In het leven van Mozes, Elia en Jona klinkt op een beslissend moment de stem van God, net als in het leven van David, Job, Petrus en de overspelige vrouw. Er klinkt een stem die troost en/of tegenspreekt; een stem die confronteert en/of vergeeft; een stem die helder klinkt en/of alleen in de stilte gevonden wordt; een stem die zingt en/of zwijgt.

- Verdiep je als voorbereidingsgroep in de vraag 'Wat betekent het om Gods stem te verstaan?' door samen één of meerdere Bijbelverhalen te lezen (aangestipt door Bastiaan in de voorstelling) en met elkaar te delen hoe deze vraag raakt aan jullie eigen leven. Welke ontdekkingen, vragen en uitdagingen geven aanleiding om centraal te stellen of verder uit te diepen in de themadienst en specifiek in de verkondiging?

Liederen en muziek

Enkele suggesties voor (samen)zang rondom het kernthema 'De stem van God':

- Heer, spreek mij aan zodat ik hoor (A.F. Troost, zingend gezegend 284)
- Stem die de stenen breekt (Frostenson, vertaald door A. Govaart, liedboek 918, zie [Nederland Zingt](#) voor een uitvoering van dit lied)
- Spreek Heer, spreek want ik luister (R. Zuiderveld)
- Hier in uw heiligdom (Kendrick, vertaald door JmeO, Hemelhoog 539)
- Stem als de zee van mensen (H. Oosterhuis, liedboek 828)
- Spreek o Heer, door Uw heilig woord (Getty/Towned, vertaald door H. ten Cate, Opwekking 689)

Mogelijk is er ook een lied dat gezongen tijdens de voorstelling, welke jullie in of rondom de dienst kunnen laten terugkomen, eventueel ingeleid door een gemeentelid die kort vertelt waarom dit lied hem/haar aansprak tijdens de voorstelling? Zie [bijlage 2](#) voor een lijst met de door Bastiaan gezongen liederen.

Aanwezigen activeren

Prik een moment tijdens de dienst (vooraf aan de Bijbellezing en de verkondiging) waarop de aanwezigen een vraag wordt voorgelegd waar ze kort met hun buurman/vrouw over in gesprek gaan. Presenteer⁴ bijvoorbeeld de volgende opsomming van verschillende ‘stemmen’:

De stem van God:

- *Een stem die troost*
- *Een stem die zwijgt*
- *Een stem die zingt*
- *Een stem die tegenspreekt*
- *Een stem die bevestigt*
- *Een stem die vergeeft*
- *Een stem die ontregeld*
- *Een stem die de ruimte vult*
- *Een stem die aanspoort*
- *Een stem die uitnodigt*
- *Anders: ...*

Geef de aanwezigen de tijd om stil te staan bij de volgende vraag:

- *Waar denk jij aan bij ‘de stem van God’?*

Bekijk de opsomming van verschillende stemmen en bedenk: ‘Welke stem raakt aan mijn eigen ervaring?’

Laat ieder eerst in stilte de vraag voor zichzelf beantwoorden. Geef de aanwezigen daarna de ruimte om in tweetallen aan elkaar de vraag te stellen, om van elkaar te horen hoe ‘de stem van God’ raakt aan eigen ervaringen, met ruimte om door te vragen en antwoorden toe te lichten

⁴ Deze lijst kan je tijdens de dienst projecteren op een scherm of afdrucken op A6-papier en uitdelen, bijvoorbeeld bij binnenkomst

Bijlage 2 | Lijst met liederen uit de voorstelling

- You'll never walk alone, Elvis Presley
- I believe, Elvis Presley
- When I go, Chi Coltrain
- Troostliedje, Maaïke Ouboter
- Daarboven in de hemel, Herman Finkers
- Hallelujah, Leonard Cohen
- I was made for loving you, KISS
- Malle Babbe, Rob de Nijs
- Two brothers, Tom Jones
- De Hemel is dichtbij, Bas Ragas
- The winner takes it all, ABBA
- The Messiah, Handel
- Als alles duister is, Taizé Jacques Berthier
- Het heelal van jouw hart, Turks Fruit